

Ukrepi za preprečevanje grizenja repov in drugih motenj v obnašanju

Špela Malovrh, Milena Kovač, Dušanka Jordan

Obnašanje

- Celoten nabor vidnih aktivnosti in reakcij živali
- Neodzivanje/odzivanje na dražljaje
- Iz notranjega in zunanjega okolja
- Namen: prilagoditev okolju in preživetje
- Oblike obnašanja:
 - Normalne → za vrsto specifične (\pm variacije)
 - Močno odstopanje → motnje oz. anomalije v obnašanju

7.12.2017 Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017 2

Motivacija

- Motivacija
 - Sila, ki izvira iz organizma samega
 - Se izrazi v določenem obnašanju
 - Odziv na notranje in zunanje dejavnike
- Motivi: lakota, žeja, strah, nagon po selitvi, paritvi, gradnja gnezda, kaluženje
- Prvenstveno prirojene oblike obnašanja
- Razumevanje motivacije
 - V pomoč pri odkrivanju vzrokov težav pri dobrobiti

7.12.2017 Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017 4

Stereotipije

- Stereotipija
 - Vrsta anomalije v obnašanju
 - Sestavljena iz kratkega zaporedja gibov – žival ga mnogokrat ponovi
 - Brez cilja ali funkcije
- Vzroki za pojav/razvoj stereotipij
 - Prostorska omejenost, osiromašeno okolje
 - Dolgočasje, frustracije, stres zaradi neizpolnjenih potreb / motivacije (raziskovalno obnašanje, iskanje hrane)
- Najpogostejše: pitanci, presušene svinje

7.12.2017 Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017 5

Primeri stereotipij pri svinjah

Žvečenje v prazno

Grizenje elementov pregrad

Stereotipija – kot prilagoditveni mehanizem?

7.12.2017 Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017 6

Oblike anomalij v obnašanju, ki vodijo v poškodbe

- Širok spekter:
 - Grizenje repa in ušes,
 - Kanibalizem,
 - Sesanje sovrstnikov,
 - Suvanje sovrstnikov v trebuh ali ingvinalno regijo
 - Drgnjenje z rilcem v bok sovrstnika
- Preusmerjeno: iskanje hrane / ritje / žvečenje

7.12.2017 Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017 7

Oblike anomalij v obnašanju, ki vodijo v poškodbe (nadalj.)

- Vzroki:
 - Revno okolje, brez nastilja in materiala za zaposlitev
 - Slaba klima (prepih, kakovost zraka)
 - Prevelika gostota naselitve, pomanjkanje virov
 - Neustrezna sestava krme (npr. pomanjkanje Fe, soli)
 - Zdravstveno stanje
- Rešitev:
 - Obogatitev okolja – material za zaposlitev
 - Ventilacija
 - Več talne površine/prašiča
 - Analiza & sprememba krme

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

8

Grizenje repov

- Najhujše posledice med anomalijami v obnašanju: ↓ dobrobit, zdravje, prireja
- Najpogostejša: do 10 % pri neskrajšanih repih, do 3 % pri skrajšanih repih
- Najpogosteje: tekači in pitanci
- Oblika kanibalizma
- **Kompleksen problem & ni enostavnih rešitev**

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

9

Grizenje repov

- Širok spekter obnašanj → od nežnega grizljanja do grizenja, žvečenja in odgriznjenja repa
- Sicer najpogostejše v komercialnih rejah
- Pojavlja se tudi v rejih na prostem in v ekoloških rejah
- Ni opaženo pri divjih prašičih, sorodnikih prašiča v naravnem okolju ali ujetništvu

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

10

Posledice grizenja repov

- → od poškodovane kože, skrajšanega repa, do globinskih ran na korenu repa
- → izguba krvi, poškodbe, lokalne okužbe, sistemske okužbe, pljučni abscesi, piemija, paraliza, pogin
- → neješčnosti & zaostanki v rasti, razvrednoteni ali neuporabni kl. trupi

- → ↓dobrobit

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

11

Kategorije (tipi) grizenja repov

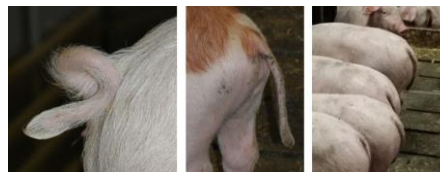
Kategorija	Napadalec	Žrtev	Opaženo
Dvo-fazno (1) Faza pred poškodbo	Relativno nežno grizenje repa	Večinoma ne reagira	Ran praktično ni, lahko sledovi zob, manjše krvavitve

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

12

Prepoznavanje faze pred poškodbo

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

13

Kategorije (tipi) grizenja repov

Kategorija	Napadalec	Žrtev	Opaženo
Dvo-fazno (1) Faza pred poškodbo	Relativno nežno grizenje repa	Večinoma ne reagira	Ran praktično ni, lahko sledovi zob, manjše krvavitve

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

14

Dvo-fazno: faza poškodb

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

15

Kategorije (tipi) grizenja repov

Kategorija	Napadalec	Žrtev	Opaženo
Dvo-fazno (1) Faza pred poškodbo	Relativno nežno grizenje repa	Večinoma ne reagira	Ran praktično ni, lahko sledovi zob, manjše krvavitve
Dvo-fazno (2) Faza poškodbe	Močnejše grizenje repa sovrstniku	Izmikanje, kazanje neugodja, oglašanje	Blagi do hudi sledovi ugrizov, krvaveče rane

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

16

Reševanje nastale situacije

- Ob pojavu **TAKOJŠNJE** ukrepanje!

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

17

Takojšnje ukrepanje!

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

18

Reševanje nastale situacije

- Ob pojavu **TAKOJŠNJE** ukrepanje!
- Iz skupine odstraniti napadalca/napadalec
- Oskrbeti in odstraniti moramo tudi napadene prašiče
- Prašiča, ki je okusil kri, težko odvadimo grizenja
- Material za zaposlitev

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

19

Vzroki za grizenje in rešitve

- Restriktivno krmljenje → prašiči motivirani za iskanje hrane
- Neuravnoteženi obroki
- Prebavne težave, ulkusi zaradi krme
- Slabo zdravstveno stanje (pljučne okužbe)
- Slama /seno
- Analiza krme & ustrezen obrok
- Boljša meljava žit, slama
- Biovarnost

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

20

Vzroki za grizenje in rešitve (nadalj.)

- Spol pitancev, različna hitrost rasti
- Okoljski stresorji (osvetlitev, ravnanje, različne Δ) → motnje
- Prevelika gostota naselitve
- Klimatski pogoji (lahko le suboptimalni)
- Ločeno pitanje po spolu
- Ureditev pogojev v reji
- Več talne površine /pitanca
- Klima v hlevu pod nadzorom

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

21

Krajšanje repov

- Zgodovinsko & še danes kirurški poseg pri pujskih brez preprečevanja bolečine
- **!! Povzročča bolečino !!**
- Prednosti: za prašiča & človeka
 - Zmanjšano tveganje za grizenje repov
- Kot rutinsko opravilo **ni legalno!**
- **!! Ne sme biti nadomestilo za ureditev & obogatitev okolja !!**

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

22

Načina krajšanja repov

07/12/2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2015

23

Krajšanje podočnikov pri pujskih

- Kot rutinsko opravilo **ni legalno**
 - Potrebno dokazati, da lahko pride do hujših poškodb seskov svinj ter ušes/repov sovrstnikov

07/12/2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2015

24

Posledice ugrizov pujskov

Poškodbe na seskih svinje

Nekroza na licu pujska

7.12.2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2017

25

Krajšanje podočnikov pri pujskih

- Kot rutinsko opravilo **ni legalno**
 - Potrebno dokazati, da lahko pride do hujših poškodb seskov svinj ter ušes/repov sovrstnikov
 - **Prepovedano** ščipanje zob
 - Enakomerno brušenje konic podočnikov
 - Ne poškodovati dlesni & jezika
- Do 7. dneva starosti veterinar oz. imetnik živali oz. njegov zaposleni (potrebno ustrezno znanje!)
- Po 7. dnevu le veterinar v anesteziji/analgeziji

07/12/2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2015

26

Krajšanje podočnikov

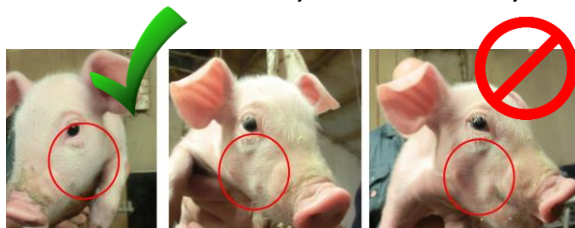
07/12/2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2015

27

Posledice ščipanja zob

Počen podočnik ➔ Mesto vstopa bakterij
 ↓
 Bakterijske okužbe ➔ Vnetje

07/12/2017

Usposabljanje za ukrep DŽ iz PRP RS za obdobje 2014-2020 za leto 2015

28